

**GŁÓWNY URZĄD
NADZORU
BUDOWLANEGO**

KATASTROFY BUDOWLANE w 2013 roku

Warszawa, 17 marca 2014 roku

1. WSTĘP

Katastrofą budowlaną jest niezamierzone, gwałtowne zniszczenie obiektu budowlanego lub jego części, a także konstrukcyjnych elementów rusztowań, elementów formujących, ścianek szczelnych i obudowy wykopów (*art. 73 ust. 1 ustawy – Prawo budowlane*)

Główny Urząd Nadzoru Budowlanego prowadzi monitoring katastrof budowlanych. Informacje o zaistniałych katastrofach przekazują, do Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego, powiatowi lub wojewódzcy inspektorzy nadzoru budowlanego w ramach zadań i kompetencji określonych w art. 76 ust. 1 pkt 2 ustawy – *Prawo budowlane*.

Postępowanie wyjaśniające w sprawie przyczyn katastrof prowadzi właściwy miejscowo organ nadzoru budowlanego I instancji – powiatowy lub wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego (*art. 76 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 74 ustawy – Prawo budowlane*). Postępowanie to może przejąć organ wyższego stopnia – wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego oraz Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego (*art. 77 ustawy – Prawo budowlane*).

Osoby winne powstania katastrofy budowlanej podlegają odpowiedzialności zawodowej oraz karnej. Odpowiedzialność zawodowa dotyczy osób pełniących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, tj. projektanta, kierownika budowy (*robót*), inspektora nadzoru inwestorskiego, którzy mają odpowiednie uprawnienia budowlane i są członkami właściwej okręgowej izby zawodowej.

W Głównym Urzędzie Nadzoru Budowlanego jest prowadzony elektroniczny Rejestr Katastrof Budowlanych (współfinansowany ze środków UE) – do którego dane o zaistniałych katastrofach wprowadzają terenowe organy nadzoru budowlanego. Dostęp do Rejestru Katastrof Budowlanych (*RKB*) mają wyłącznie upoważnieni przedstawiciele organów nadzoru budowlanego.

Na podstawie danych wprowadzonych do Rejestru, w pierwszych miesiącach każdego roku, w GUNB dokonuje się analizy katastrof budowlanych, które wydarzyły się w poprzednim roku. Wyniki analizy są publikowane na stronie internetowej GUNB (www.gunb.gov.pl).

Aktualną analizę katastrof budowlanych zaistniałych w 2013 r. – przeprowadzono dla danych uzyskanych RKB2 w dniu 03.03.2014 r.

2. KATASTROFY BUDOWLANE W 2013 ROKU

2.1. Katastrofy budowlane w Polsce w latach 1995-2013

W 2013 roku zarejestrowano **258** katastrof budowlanych, tj. o 168 katastrof mniej niż w 2012 r., o 390 mniej niż w 2011 r. i o 473 katastrofy mniej niż w 2010 r.

W sumie w latach 1995-2013 w Polsce miało miejsce 6 159 katastrof budowlanych (co stanowi średnią wynoszącą 324 katastrofy rocznie).

2.2. Rozkład katastrof w układzie wojewódzkim

Katastrofy budowlane w 2013 r. miały miejsce we wszystkich województwach, od 4 katastrof w województwach pomorskim i zachodniopomorskim do 46 w małopolskim. Ich rozkład, w układzie poszczególnych województw, ilustruje rys. 1.

Najwięcej katastrof wydarzyło się w województwach:

- małopolskim – **46** (17,8% ogólnej liczby katastrof),
- mazowieckim – **34** (13,2% ogólnej liczby katastrof),
- łódzkim i wielkopolskim – po **25** (9,7% ogólnej liczby katastrof),
- śląskim – **24** (9,3% ogólnej liczby katastrof).

Najmniej katastrof miało miejsce w województwach:

- pomorskim i zachodniopomorskim – po 4,
- warmińsko-mazurskim – 5,
- lubelskim, lubuskim i świętokrzyskim – po 6,
- podkarpackim – 10,
- podlaskim – 13,
- kujawsko-pomorskim – 14,
- dolnośląskim i opolskim – po 18.

2.3. Katastrofy budowlane w podziale na kategorie

Katastrofy budowlane zostały podzielone na dwie kategorie:

- **kategorię I** – obejmującą katastrofy nie wynikające ze zdarzeń losowych,
- **kategorię II** – obejmującą katastrofy **wynikające z przyczyn losowych**. Zalicza się do nich katastrofy powstałe na skutek działania sił natury (powódzie, silne wiatry, obfity śnieg, uderzenia pioruna) jak również wybuchy gazu, uderzenia samochodu w budynek, wybuchy kotłów c.o., itp.

Struktura 258 katastrof budowlanych, które miały miejsce w 2013 r. z punktu widzenia podziału na powyższe kategorie, według wstępnych zgłoszeń zawartych w RKB2 na dzień 03.03.2014 r., jest następująca (rys. 2):

- **145** katastrof zaliczono do kategorii I, czyli katastrof nie wynikających z przyczyn losowych (56% ogólnej liczby katastrof),
- **113** katastrof zaliczono do kategorii II, czyli katastrof wynikających z przyczyn losowych (44% ogólnej liczby katastrof).

Do dnia wykonywania analizy zakończono 171 postępowań wyjaśniających szczegółowe przyczyny i okoliczności katastrof (66,3% wszystkich katastrof).

2.4. Struktura katastrof budowlanych z uwagi na czas ich wystąpienia

W 2013 r. 19 katastrof (7,4% ogólnej liczby katastrof) nastąpiło podczas prowadzenia robót budowlanych, w tym 4 w trakcie budowy obiektu i 4 podczas rozbiórki całego obiektu oraz 11 podczas prowadzenia robót budowlanych w istniejącym obiekcie – podczas rozbudowy, nadbudowy, przebudowy, remontu.

W obiektach budowlanych, w których nie prowadzono robót budowlanych miało miejsce 239 katastrof (92,6% ogólnej liczby katastrof), w tym:

- **212** (82,2% ogólnej liczby katastrof) katastrof nastąpiło w obiektach użytkowanych,
- **27** (10,5% ogólnej liczby katastrof) katastrof nastąpiło w obiektach budowlanych wyłączonych z użytkowania na podstawie decyzji administracyjnej.

Strukturę katastrof z uwagi na czas ich wystąpienia (podczas prowadzenia robót budowlanych i podczas eksploatacji obiektu) zilustrowano na rys. 3.

Strukturę katastrof budowlanych zaistniałych podczas prowadzenia robót budowlanych zilustrowano na rys. 4, a podczas eksploatacji obiektów budowlanych na rys. 5.

2.5. Struktura katastrof budowlanych ze względu na elementy obiektu budowlanego objęte katastrofą

Z analizy katastrof budowlanych, które wydarzyły się w 2013 r. wynika, że katastrofą objęte były następujące elementy obiektów budowlanych:

- w **225** przypadkach pionowe elementy konstrukcyjne – 87,2% katastrof,
- w **183** przypadkach konstrukcja dachu – 71% katastrof,

- w **109** przypadkach konstrukcje stropów – 42,2% katastrof,
- w **55** przypadkach pozostałe elementy obiektu – 21,3% katastrof.

Z danych wynika także, że katastrofą objęte były **24** (9,3% katastrof) obiekty, takie jak mosty, wiadukty, drogi, wały, zapory, śluzy, jazy, sieci oraz **1** rusztowanie i **1** urządzenie formujące. Strukturę katastrof budowlanych ze względu na elementy obiektu budowlanego objęte katastrofą ilustruje rys. 6.

2.6. Struktura katastrof budowlanych z uwagi na konstrukcję nośną obiektu ulegającego katastrofie

Z zebranych danych wynika, że w 2013 r. 155 katastrof budowlanych objęło obiekty o konstrukcji murowej (60% wszystkich katastrof), 33 objęły obiekty o konstrukcji drewnianej (12,8% wszystkich katastrof), a 11 dotyczyło obiektów o konstrukcji stalowej (4,3% wszystkich katastrof). Natomiast 5 przypadków katastrof miało miejsce w obiektach o konstrukcji żelbetowej prefabrykowanej (1,9% wszystkich katastrof), a 4 wydarzyły się w obiektach o konstrukcji żelbetowej monolitycznej (1,6% wszystkich katastrof). 50 katastrof objęło obiekty o innej konstrukcji, np. mieszanej (19,4% wszystkich katastrof). Strukturę katastrof budowlanych z uwagi na konstrukcję nośną obiektów ilustruje rys. 7.

2.7. Struktura katastrof budowlanych z uwagi na rodzaj obiektu ulegającego katastrofie

W 2013 r. katastrofom budowlanym uległy obiekty:

- mieszkalne – 101 katastrof (39,1% wszystkich katastrof),
- gospodarcze i inwentarskie – 94 katastrofy (36,4% wszystkich katastrof),
- przemysłowe – 13 katastrof (5% wszystkich katastrof),
- użyteczności publicznej – 12 katastrof (4,7% wszystkich katastrof),
- magazynowe – 7 katastrof,
- rekreacji indywidualnej – 1 katastrofa,
- inne – 30 katastrof (11,6% wszystkich katastrof).

Strukturę katastrof budowlanych z uwagi na rodzaj obiektu ulegającego katastrofie ilustruje rys. 8.

2.8. Struktura katastrof budowlanych z uwagi na czas eksploatacji obiektu ulegającego katastrofie

Z 258 katastrof budowlanych w 2013 r., tylko 4 katastrofy dotyczyły nowo budowanych obiektów, w których prowadzono roboty budowlane. Pozostałe 254 katastrofy miały miejsce w obiektach budowlanych w trakcie użytkowania, o różnym okresie eksploatacji. Dla 19 z nich czas eksploatacji wynosił poniżej 10 lat, dla 104 mieścił się w przedziale 11-50 lat, dla 80 obiektów – w przedziale 51-100 lat, a dla 50 przekraczał 100 lat. Dla 1 obiektu nie podano danych. Zatem 130 obiektów (50,4% wszystkich), które uległy katastrofom było eksploatowanych dłużej niż 50 lat.

Strukturę katastrof budowlanych z uwagi na czas eksploatacji obiektu ulegającego katastrofie ilustruje rys. 9.

2.9. Struktura katastrof budowlanych z uwagi na wysokość i kubaturę obiektu ulegającego katastrofie

W ubiegłym roku 161 katastrof (62,4% wszystkich) dotyczyło obiektów o wysokości do 12 m nad poziomem terenu. Tylko 6 katastrof wydarzyło się w obiektach o wysokości od 12 m do 25 m nad poziomem terenu. Natomiast 88 katastrof miało miejsce w obiektach, dla których wysokość nie była istotnym parametrem.

Strukturę katastrof budowlanych z uwagi na wysokość obiektu ulegającego katastrofie ilustruje rys. 10.

Z ogólnej liczby katastrof, 93 (36% wszystkich) miały miejsce w obiektach o kubaturze do 1000 m³, 49 (19%) katastrof objęło obiekty o kubaturze od 1000 m³ do 10 000 m³ i 6 katastrof dotyczyło obiektów powyżej 10 000 m³. Brak danych w tej kategorii dotyczy 80 budynków i 30 innych obiektów.

Strukturę katastrof budowlanych z uwagi na kubaturę obiektu ulegającego katastrofie ilustruje rys. 11.

2.10. Struktura katastrof budowlanych z uwagi na inwestora lub właściciela obiektu ulegającego katastrofie

Większość obiektów budowlanych, które uległy w 2013 r. katastrofom budowlanym była własnością osób fizycznych. W takich obiektach wydarzyło się 191 katastrof. Natomiast 21 katastrof miało miejsce w obiektach będących własnością Skarbu Państwa i 46 katastrof w obiektach będących własnością innych podmiotów.

2.11. Główne przyczyny katastrof budowlanych w 2013 r.

Na 258 katastrof w 2013 r., do dnia wykonywania niniejszej analizy stwierdzono, że:

- zakończono 171 postępowań wyjaśniających w sprawie ustalenia szczegółowych przyczyn i okoliczności wystąpienia katastrof,
- w 87 przypadkach trwają jeszcze postępowania wyjaśniające.

Z zebranych danych wynika, że 19 katastrof budowlanych wydarzyło się w czasie prowadzenia robót budowlanych – przyczynami 16 z nich było:

- w 7 przypadkach nieprawidłowe działanie uczestników procesu budowlanego (związane z nieprzestrzeganiem obowiązków ustawowych),
- w 5 przypadkach nieprzestrzeganie technologii wykonania robót,
- w 4 przypadkach inne przyczyny.

Natomiast 212 katastrof budowlanych nastąpiło w procesie użytkowania obiektów budowlanych, a 27 katastrof w obiektach wyłączonych z użytkowania.

Z dotychczasowych ustaleń wynika, że zidentyfikowano 70 błędów eksploatacyjnych związanych z utrzymaniem obiektów budowlanych, które stały się przyczyną katastrof. Wśród nich należy wymienić 42 przypadki polegające na doprowadzeniu obiektu budowlanego do złego stanu technicznego, 16 wynikających z nieprzeprowadzenia kontroli obiektu, 4 miały związek z niepodjęciem przez właściciela lub zarządcę działań wynikających z opracowań technicznych lub wyników kontroli. W jednym przypadku katastrofa była spowodowana niezgodnym z przeznaczeniem użytkowaniem obiektu, w jednym przypadku także była skutkiem nieprawidłowego przeprowadzenia kontroli obiektu budowlanego.

W jednym przypadku za przyczynę katastrofy zostały uznane błędy popełnione podczas opracowania dokumentacji projektowej, m.in. błędne przyjęcie obciążeń, schematów statycznych, rozwiązań materiałowych oraz błędy w obliczeniach rachunkowych.

Strukturę głównych przyczyn katastrof budowlanych kategorii I, dla których zakończono postępowania wyjaśniające ilustruje rys. 12.

113 katastrof budowlanych nastąpiło w wyniku zdarzeń losowych:

- **39** katastrof spowodowały silne wiatry (*31 katastrof w woj. małopolskim, po 2 katastrofy w woj. dolnośląskim i podkarpackim oraz po 1 katastrofie w woj. kujawsko-pomorskim, lubuskim, warmińsko-mazurskim i wielkopolskim,*
- **18** katastrof było skutkiem pożarów (*po 4 katastrofy w woj. mazowieckim i wielkopolskim, 3 katastrofy w woj. dolnośląskim, 2 katastrofy w woj. podkarpackim i po 1 katastrofie w woj. kujawsko-pomorskim, małopolskim, podlaskim, pomorskim i śląskim*),

- **14** katastrof zostało wywołanych intensywnymi opadami atmosferycznymi (*3 katastrofy w woj. łódzkim, po 2 katastrofy w woj. małopolskim, mazowieckim, opolskim, podkarpackim i świętokrzyskim oraz 1 w woj. śląskim*),
 - **4** katastrofy były spowodowane wyładowaniami atmosferycznymi,
 - **2** katastrofy były spowodowane powodzią,
 - **2** katastrofy były spowodowane osuwiskami,
 - **1** katastrofa była spowodowana wstrząsami oraz
 - **39** katastrof było spowodowanych innymi przyczynami losowymi.
- Główne przyczyny katastrof budowlanych o charakterze losowym ilustruje rys. 13.

2.12. Osoby poszkodowane w katastrofach budowlanych w 2013 r.

W 45 katastrofach, które miały miejsce w 2013 r. poszkodowanych zostało 86 osób, w tym 21 osób poniosło śmierć (w 17 katastrofach), a 65 osób zostało rannych.

3. POSTĘPOWANIA WYJAŚNIAJĄCE PRZYCZYNY I OKOLICZNOŚCI KATASTROF PROWADZONE PRZEZ ORGANY NADZORU BUDOWLANEGO

Według informacji przekazanych do systemu RKB, w 2013 r. 255 katastrof budowlanych wystąpiło w obiektach budowlanych, które są we właściwości powiatowych inspektorów nadzoru budowlanego (PINB) a 3 katastrofy w obiektach we właściwości wojewódzkich inspektorów nadzoru budowlanego (opolskiego, warmińsko-mazurskiego i wielkopolskiego).

4. DZIAŁALNOŚĆ ORGANÓW NADZORU BUDOWLANEGO WPŁYWAJĄCA NA LICZBĘ KATASTROF BUDOWLANYCH

Z prowadzonej w GUNB analizy ruchu budowlanego wynika, że w Polsce w latach 1995-2013 organy nadzoru budowlanego poprzez wydanie nakazów rozbiórek wyeliminowały dużą liczbę obiektów budowlanych, których stan techniczny mógł doprowadzić do powstania katastrof budowlanych.

Zgodnie z opracowaniami i danymi Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego, w latach 1995-2013 w Polsce:

- organy nadzoru budowlanego wydały łącznie 148 263 nakazy rozbiórek obiektów budowlanych, w tym 4 719 nakazów w 2013 r. (*średnio w roku 7 803 nakazy*),
- organy nadzoru wszczęły 39 765 postępowań administracyjnych w sprawie wykonania wydanych nakazów rozbiórek obiektów budowlanych, w tym 1 177 postępowań w 2013 r. (*średnio w roku 2 093 postępowania*) oraz
- dokonano rozbiórki 60 247 obiektów budowlanych, w tym 2 965 rozbiórek w 2013 r. (*średnio w roku 3171 obiektów budowlanych*).

Przyczyny wydania nakazów rozbiórki obiektów budowlanych w latach 1995-2013 były następujące:

- 81 770 nakazów (*55,2% nakazów*) wydano z art. 48 - z tytułu samowoli budowlanej;
- 28 903 nakazy (*19,5% nakazów*) wydano z art. 50a i 51 – z tytułu realizacji robót budowlanych niezgodnie z warunkami pozwolenia oraz
- 37 590 nakazów (*25,4% nakazów*) wydano z art. 67 – z tytułu niewłaściwego utrzymania obiektów budowlanych, gdy nie istniała możliwość remontu, odbudowy lub wykończenia obiektu budowlanego.

W latach 1995-2013 w kraju:

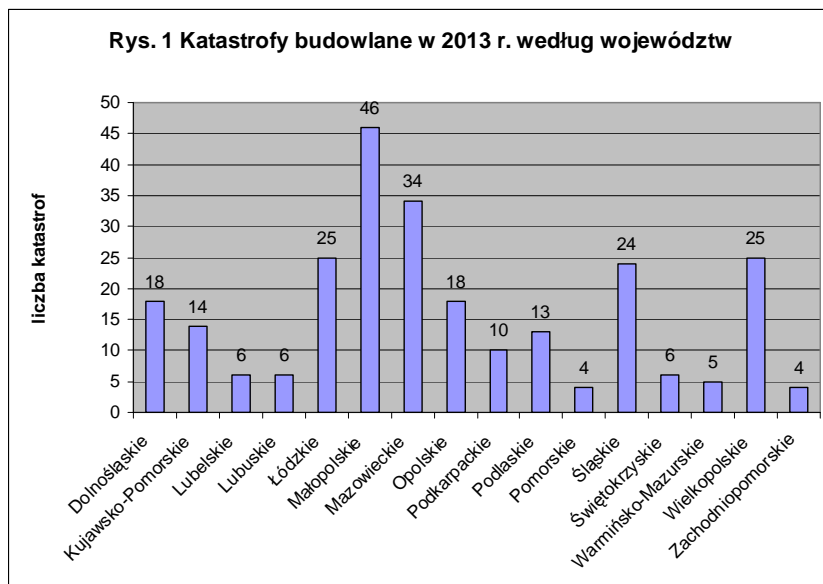
- oddano do użytkowania 2 325 818 obiektów budowlanych oraz
- zaistniało 6 159 katastrof budowlanych (*w tym 258 katastrof w 2013 r.*)

Zatem w latach 1995-2013 liczba wydanych nakazów rozbiórek obiektów budowlanych stanowiła 6,4% liczby obiektów oddanych do użytkowania.

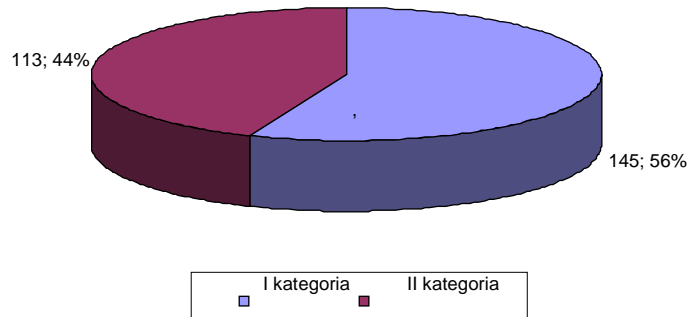
5. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

- W 2013 r. zarejestrowano 258 katastrof budowlanych. Jest to kolejny rok, w którym spadła ogólna liczba katastrof, o 168 (o 65%) katastrof w stosunku do 2012 r., o 390 mniej niż w 2011 r. i o 473 katastrofy mniej niż w 2010 r.
- Spośród 258 zarejestrowanych katastrof, 19 wystąpiło w obiektach, w których prowadzono roboty budowlane, a 239 w użytkowanych obiektach, w których robót nie prowadzono.
- Najwięcej katastrof miało miejsce w woj. małopolskim – 46 katastrof, a najmniej w woj. pomorskim i woj. zachodniopomorskim – po 4 katastrofy.
- Prawie połowa (44%) zarejestrowanych w 2013 r. katastrof była wywołanych przyczynami losowymi.
- Zakończonych zostało 171 postępowań wyjaśniających przyczyny katastrof budowlanych (66,3% katastrof budowlanych które wystąpiły w 2013 r.).

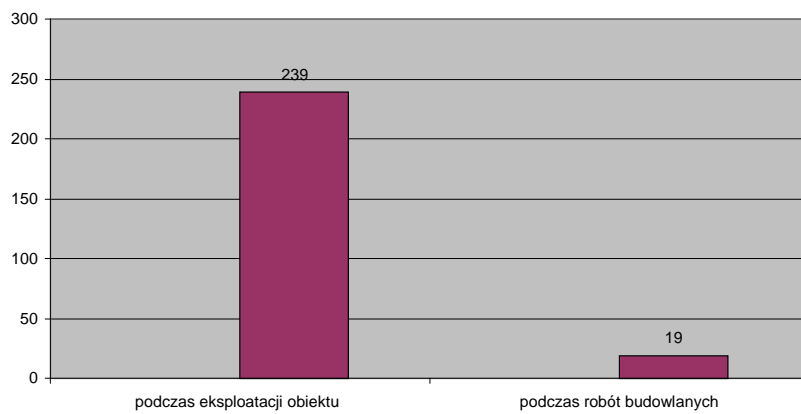
Opracowano w Departamencie Prawno-Organizacyjnym

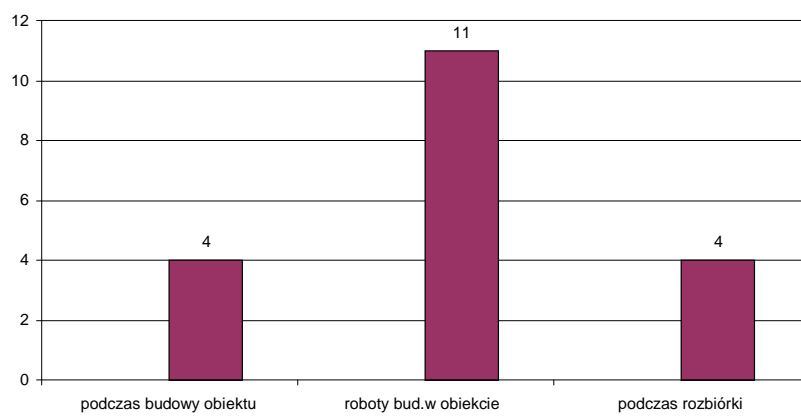
Rys. 2 Katastrofy budowlane w 2013 r. w podziale na kategorie

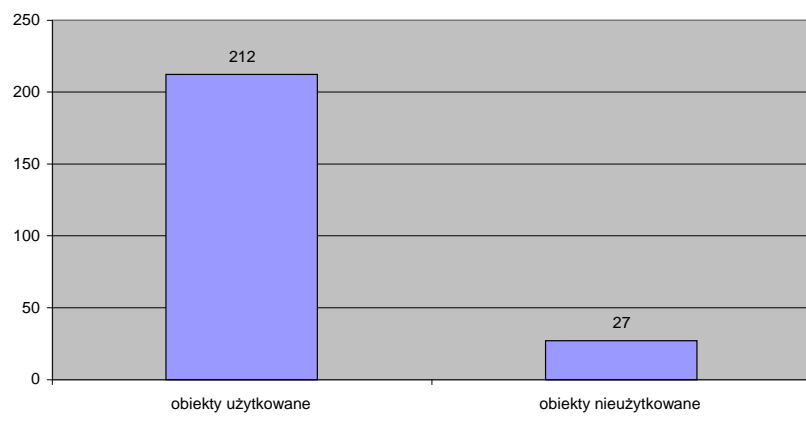
Rys. 3 Katastrofy budowlane w 2013 r. zaistniałe podczas robót budowlanych oraz eksploatacji obiektów budowlanych

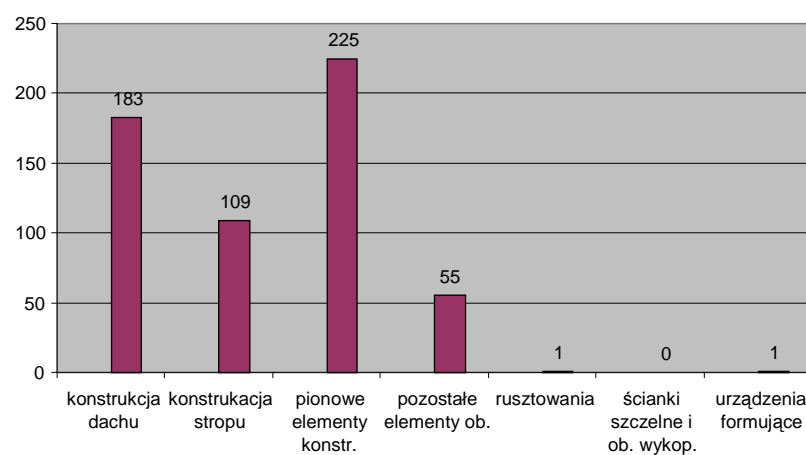
Rys. 4 Katastrofy budowlane w 2013 r. zaistniałe podczas prowadzenia robót budowlanych

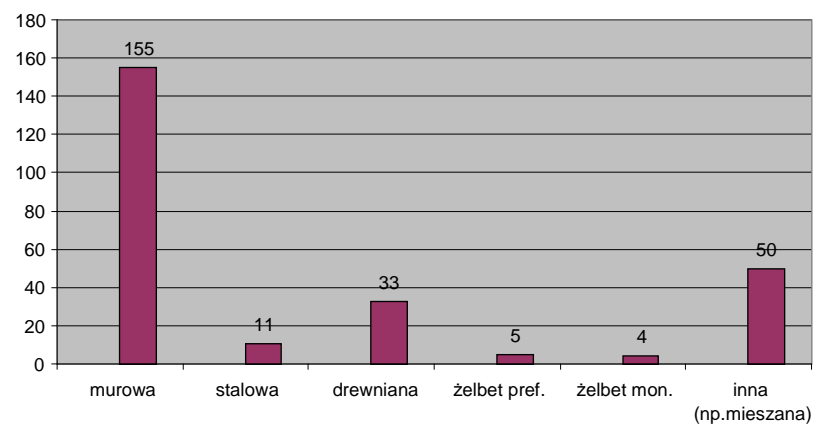
Rys. 5 Katastrofy budowlane istniejących obiektów budowlanych w 2013 r.

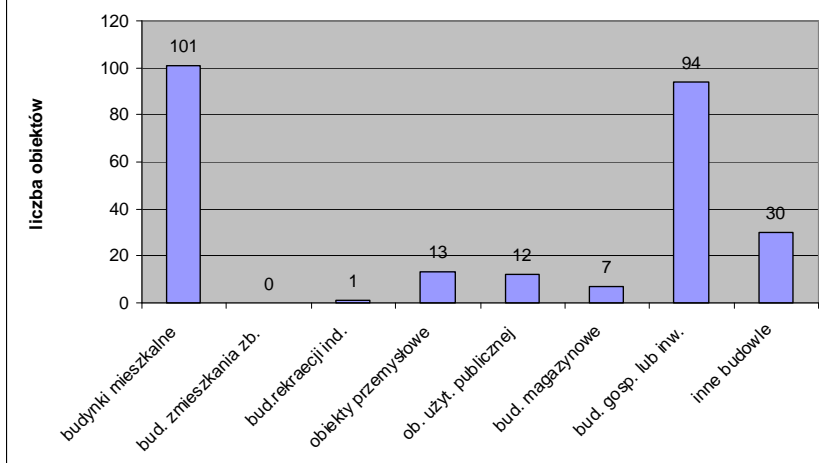
Rys. 6 Elementy obiektów budowlanych objętych zniszczeniem podczas katastrof budowlanych zaistniałych w 2013 r.

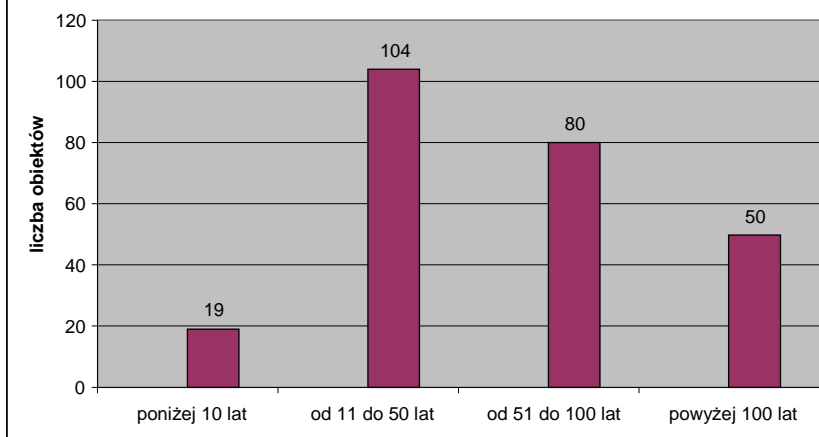
Rys. 7 Struktura katastrof budowlanych w 2013 r. , z uwagi na konstrukcję nośną obiektu ulegającego katastrofie.

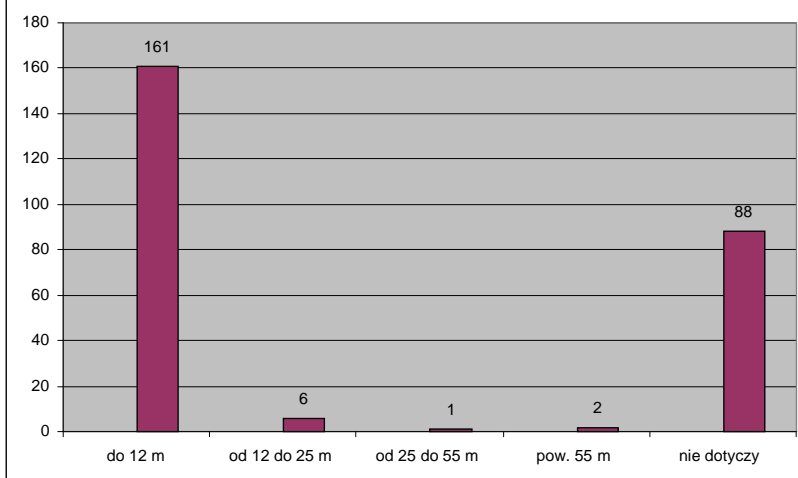
Rys. 8 Rodzaje obiektów, które uległy katastrofie w 2013 r.

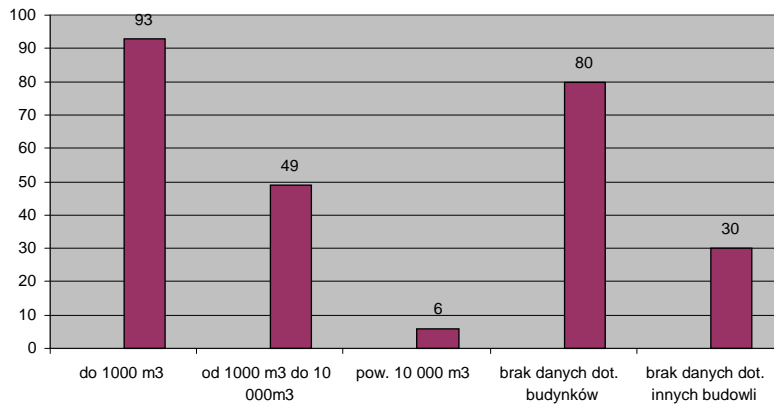
Rys. 9 Struktura katastrof budowlanych w 2013 r., z uwagi na czas eksploatacji obiektu ulegającego katastrofie.

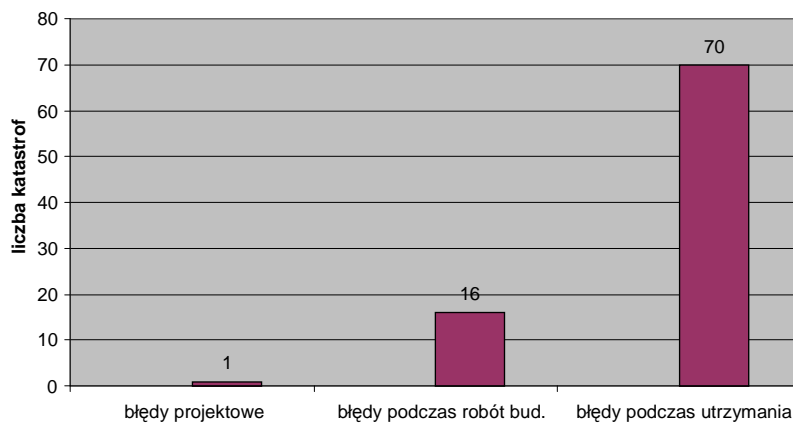
Rys. 10 Struktura katastrof budowlanych w 2013 r. z uwagi na wysokość obiektu ulegającego katastrofie

Rys. 11 Struktura katastrof budowlanych w 2013 r. z uwagi na kubaturę obiektu ulegającego katastrofie

Rys. 12 Główne przyczyny katastrof budowlanych kategorii I zaistniałych w Polsce w 2013 r.

Rys. 13 Przyczyny losowe katastrof budowlanych w 2013 r.

